

Nr. 1/2020, 14. årgang

Tynset



God påske!

Tema

Kompetanse



Informasjon

fra Tynset kommune

Fra språktreningsplass til fast ansettelse

Han har trosset mange utfordringer for å kunne skape en fremtid for seg og sin familie i Norge. Teame Sahle Gebrehawariat er den nye driftsoperatøren for vann og avløp i Tynset kommune. Med ansvar for vannverkene i alle grender inkludert Savalen, er dette er omfattende jobb, og mye å holde styr på. Teame stortrives med det.

Som svært mange unge eritreiske menn flyktet han fra Eritrea. Veien gikk først til Sudan, videre til Nederland, deretter til Norge og Hemsedal statlige mottak i 2015. Her tilbrakte han 10 måneder. Deretter gikk ferden til Tynset, som han fikk tildelt av IMDi som bokommune.

På flyktningmottaket i Hemsedal fikk han en flying start på norskopplæringen. Her bodde også en eritreer som var god i norsk. De fikk de et eget rom dedikert til norsk-undervisning på fritida.

– Det er utfordrende å lære norsk, men det handler om å jobbe. Introduksjonsprogrammet er også til god hjelp. Hva du får ut av det, handler mye om egen innsats og hvordan benytter tida, mener Teame. Vil du, så kan du. Det er hans ordspråk.

– For min del var kombinasjonen av fire dager teori og en dag ute i praksis en meget god måte å lære på. Og det var slik jeg startet med språktreningsplass i Tynset kommune i 2016. Fra 1. januar ble jeg fast ansatt som driftsoperatør og er storfornøyd med det. Han støtter helt og fullt opp om utsagnet at språk er nøkkelen til arbeid.

– Hverdagspraten er viktig. Slik lærer man også fagterminologien, sier han.

Fra hjemlandet har Teame med seg fagutdanning som industrimekaniker. Denne fagutdanningen omfatter også sveising og rørlegger. Dreiemaskin, som var hans hovedlinje, har han imidlertid ikke fått praktisert i vesentlig grad. Nå planlegger han å ta fagbrev som driftsoperatør.

– Her kommer bakgrunnen min godt med, sjøl om den er litt på siden, forteller han. Men noen norsk godkjenning av sin utdanning fra hjemlandet får han ikke.

– Sjøl om jeg har alle dokumenter fra skolen, hjelper ikke det.

Ifølge Teame er det sju skoler i hele Eritrea hvor man får utdanningen godkjent av NOKUT (nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen) når man kommer til Norge. Teame var ikke elev ved en av disse.

Sjøl har han tatt mange initiativ for å kunne bli det han aller mest har ønsket å være, en familiefar som har jobb, forsørger familien og bidrar til lokalsamfunnet. For to år siden tok han buss- og lastebillappen for å stå bedre rustet for ulike jobber. Han fikk permisjon fra Voksenopplæringscenteret de dagene han måtte reise til Trondheim for å ta kjoretimer. En søknad til NAV om økonomisk bistand til eksempelvis å dekke reiseutgifter og kostnader i forbindelse med opplæringen ble avslått.

– Det må investeres i folk slik at de kan komme i arbeid og bli selvhjulpne. Det er viktig, og det vil jeg sterkt få understreke, sier Teame.

– Det må vel være billigere for samfunnet i del lange løp å få folk ut i arbeid, mener Teame, som vil gi en oppfordring til næringslivet i regionen;

– Gi også folk som nødvendigvis ikke behersker norsk så veldig bra enda en språktreningsplass. Hverdagspraten er veldig viktig for språkforståelsen. Kanskje går bedriften også glipp av en ressurs, fordi man ikke våger å ta inn folk på språktreningsplass, poengterer han.

Etter hvert kom også kona og barna, som nå er 9 og 12 år, til Norge gjennom familiegjenforening. Det ble en "iskald" velkomst. Sjøl om Teame hadde prøvd å fortelle dem at vinteren i Norge er kald, var det nærmest en sjokkartet opplevelse å komme til Tynset en kald februar dag i 2017. I Eritrea ligger den årlige gjennomsnittstemperaturen mellom 12 og 28 varmegrader. Her var det nesten 40 minus da de ankom.

Men etter hvert har hele familien funnet stor glede i vinter, snø og ikke minst ski! Teame har vært en ivrig ski-far, som har dratt barna med på søndagstur. Han lærte seg å gå på ski mens han satt i mottak. Ingen av de andre var derimot like ivrig, så på relativt ensomme skiturer begynte han å stoppe folk han traff i løypa for å hjelpe med skiteknikk. Som regel fikk han stor respons på det! Nordmenn er generelt veldig hjelpsomme.

Søndag er ikke bare skidag. Det er også fast kirkedag for Teame og familien. Teame er leder av en ortodoks kristen menighet på Tynset bestående av 40-50 medlemmer. I all hovedsak eritreere, men også andre som ønsker et fast møtepunkt og samling om jul, nyttår- og påskefeiring. Tidligere har menigheten benyttet Rambu og kirka, men nå ønsker menigheten et eget og mer permanent lokale.

– Slik det er nå, frakter vi med oss instrumenter og utstyr rundt om i kommunen til ulike steder hvor vi møtes. Det er upraktisk, og vi bruker mye tid på organisering. Hvis noen skulle ha et lokale som vi kan leie, blir vi svært glade for tips.

– Familien har det bra i Norge, og vi er blitt godt integrert i lokalmiljøet. Barn er jo fleksible, de fant seg fort til rette. De største utfordringene er det vi voksne som har.

– Vi tenker mye på framtida, men som vi i dag kan si lite om, erkjenner Teame, som også har stor bekymring for en bror som flyktet fra Eritrea og nå befinner seg i Libya.

– Skulle Eritrea en gang bli et demokrati ønsker vi oss tilbake en gang. Vi har mye familie igjen der, mor, far og søsken. Innimellom kjenner vi selvfølgelig på hjemlengselen.



PORTRETTE

Tekst og foto : Ingrid Eide / Ingrafo

Magasinet Tynset

Nr. 1/2020, 14. årgang



Ansvarlig utgiver
Tynset kommune
2500 Tynset

Ansvarlig redaktør
Morten B. Often (ass. rådmann)

Kontakt
Telefon: 62 48 50 00
Telefaks: 62 48 50 11
Epost: postmottak@tynset.kommune.no
Internett: www.tynset.kommune.no

Annonsering i informasjonsmagasinet
Ta kontakt for informasjon om annonsering og bistand med utforming:

INGRAFO, Bakkagata 51, 2540 Tolga
Telefon 62 11 71 99
Epost post@ingrafo.no

Grafisk utforming
INGRAFO © 2020
www.ingrafo.no

Foto 1. omslagsside
Vinter i fjellheimen
© Shutterstock / "My Nordic"

Opplag
3.800

Trykk
Flisa Trykkeri AS



Tynset studie- og høgskolesenter og NØVGS benytter felles fasiliteter som øvingsrom. Her over Linn Hjelle (t.v.) og Hanna B. Strandvik ved VG2 Helsearbeiderfag på pasientbehandling med "pasient" for anledningen, May Tove Dalbakk, daglig leder ved TSH.

Kompetanselokomotivet i Fjellregionen styrkes

Endelig! Etter 12 år kan Tynset studie- og høgskolesenter igjen tilby et desentralisert sykepleierstudie og staben utvides.

Tekst og foto: Ingrid Eide / Ingrafo

Studietilbudet som er et samarbeid mellom Tynset studie- og høgskolesenter (TSH) og Høgskolen i Innlandet, (HiNN) styrker begge institusjoners posisjon som viktige utdanningsleverandører i Fjellregionen. Etter mange års arbeid re-etableres studiet med oppstart fra høsten. Mange aktører har bidratt i det tverrpolitiske arbeidet for å få dette til; kommuner, lokale og sentrale politikere, Norske Utdanningsentre (nasjonal interesseorganisasjon for lokale utdanningssentre, NU), og elderrådenes innsats må også trekkes fram her.

Bevilgninger til sykepleierutdanningen på Tynset er øremerket over statsbudsjettet for 2020. I fire år fremover legges det opp til årlig opptak av 30 studenter. Inntil 120 nye sykepleiere vil dermed få sin utdanning ved TSH innen 2029. Halvparten av plassene er kvoteplasser forbeholdt studenter fra eierkommunene.

– Men vi ser ingen grunn til å stoppe med dette, sier May Tove Dalbakk, daglig leder ved TSH. Det vil fortsatt være stort behov for dette studiet, og i tillegg etter- og videreutdanning. Rapporterte behov fra kommunene viser at i overskuelig framtid vil være mangel på mellom 80 og 100 sykepleiere i vår region. På landsbasis er tallet over 30.000!

Det legges stor vekt på et godt samarbeid mellom TSH, HiNN, Innlandet fylke, regionens kommuner og Sykehuset Innlandet Tynset. En felles målsetning om gode resultater og høy gjennomføringsgrad legger grunnlaget for rekruttering av studenter og nye sykepleiere til regionen.

Økt kvalitet i praksisveiledning

Studiet er lagt opp som et deltidstudium over fire år slik at studentene kan kombinere arbeid og familielivet med høyskoleutdanning. Det bidrar også til å øke regionens attraktivitet for

tilflyttere og tilbakeflyttere.

50% av utdanningsløpet er studentene ute i praksis. Det krever et godt samarbeid med sjukehus og kommuner.

– Samtlige kommuner i regionen er oppfordret til å opprette flere praksisplasser. Det er vi helt avhengige av for å få gjennomført studiet. Det er også en meget god rekrutteringsarena, poengterer Dalbakk. Erfaringer tilsier at godt tilrettelagte praksisplasser med god veiledning gjør at studentene gjerne kommer tilbake etter endt utdanning. Sammen med HiNN vil TSH tilby veilerutdanning og kompetanseheving for praksisansvarlige i kommunene. Myndighetene har sett betydningen av god praksis og oppfølging av studenter i kommunal sektor. 50 millioner kroner ligger potten som kommuner og utdanningsinstitusjoner kan søke på for å utvikle piloter som skal bidra til å heve kvaliteten på veiledning for studenter. (Mer informasjon om dette kan du finne på diku.no.)

Kompetanselokomotiv i regionen

Fjellregionen har en sterk kultur for læring og utdanning. Ønsket om å opprettholde et høyt utdanningsnivå bekreftes gjennom den nye "Strategiske planen for Fjellregionen 2020-2024" der utdanning trekkes fram som et av fire sentrale, politisk satsingsområder.

Dalbakk mener det er tankevekkende at kun 4 av 10 studenter på landsbasis (ikke ved sykepleierstudiet) fullfører enkelte utdanninger på såkalt normert tid (40 % gjennomføringsgrad).

– Det er for lavt, mener Dalbakk, som jobber tett med studentene for å kunne se hver enkelt, tilrettelegge og etablere et godt læringsmiljø så tidlig som mulig. Et godt arbeidsmiljø, både sosialt og praktisk, skaper tilknytting og tilhørighet. Dette bidrar til bedre resultater og større gjennomføringsevne, da det blir vanskeligere å droppe ut. For å kunne tilby et enda bredere studietilbud ønsker Dalbakk et tettere samarbeid med fagskolemiljøet og næringslivet.

– Gjennom å forene krefter blant de aktørene som driver med undervisning og kompetanseheving på ulike nivåer, og i tillegg kunne vise til høy gjennomføringsgrad, da kan vi snakke om et kompetanselokomotiv i regionen, fastslår Dalbakk.

– Vi skulle gjerne hatt flere studier innen eksempelvis IT og digitalisering, men innenfor dagens ressurser er det vanskelig. Viktig fremover er også studier innen bærekraft, endring- og digitaliseringskompetanse på ledernivå.

Gjennom Distriktsmeldinga som ble lagt

fram i januar 2020, legger Regjeringen føringer for et større studietilbud gjennom lokale utdanningsinstitusjoner utenfor Campus, etter næringslivets behov. Ansvar for utdannings-sentrene er endelig tydelig definert innenfor de nye fylkene. Det er med tilfredshet May Tove Dalbakk ser at høringsuttalelsene som utdanningssentrene bidro med i høringsrundene i stor grad er tatt hensyn til i meldingen.

– Men med ansvar må det også følge friske midler. Det er helt avgjørende for suksess, poengterer Dalbakk og fortsetter;

– Nå er det viktig at de lokale utdannings-sentrene står sammen om dette arbeidet i det nye fylket.

Hun understreker samtidig behov for en ny kartlegging i regionen av næringslivets behov. Den siste ble gjort i 2014/ 2015.

Samarbeid og synergier ved samboerskap

TSH disponerer i dag gode lokaler og har et godt samarbeid NØVG. Sykepleierstudiet er et eksempel på god ressursutnyttelse og gevinster ved å bo under samme tak. Etableringen av "Årsstudium i idrett", som det nå arbeides med etter initiativ fra idrettslinja, er et annet. Sykepleierstudiet vil benytte samme fasiliteter som helsefagselever. Det spissede idrettsstudiet vil gi muligheter for 2 påbyggingsår på Tynset etter fullført videregående. Gjennom et slikt tilbud kan lokale idretts talenter og utøvere lenger kunne bo og trene lenger i sitt vante miljø. Ufaglærte kroppsovingslærere gis samtidig mulighet for videreutdanning i kombinasjon med jobb. Gjennom TSH sitt nettverk og erfaring med fleksible og desentralte studiemodeller åpnes det arenaer for samarbeid.

I nasjonal sammenheng er vi tydelig på at Kunnskapsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet, må samarbeide i vesentlig større grad og ha tiltak som trekker i samme retning for å tilfredsstille næringslivets og kommunenes behov for livslang læring.

Ny prosjektleder starter 1. august

7 millioner kroner er bevilget fra fylkeskommunen til utvikling av TSH gjennom et treårig prosjekt. Målet er at TSH skal bli et av landets ledende med tanke på tilbud om fleksible og tilpassede undervisningsløsninger. Prosjektet skal utvikle nye studier som dekker behovet til privat næringsliv og offentlig sektor, med bakgrunn i kartlegging. Dette blir, foruten å etablere en bærekraftig finansieringsmodell, oppgave for den nye prosjektlederen Amund

Aarvelta, som begynner som prosjektleder ved TSH 1. august. Aarvelta jobber i dag i med organisasjonsutvikling i Trondheim kommune, og har ledet arbeidet med kommunesammen-slåing mellom Klæbu og Trondheim.

– Jeg ser frem til å ønske Amund velkommen, en kollega og en å spille ball med har vært savnet. Likeledes er det med stor tilfredshet at jeg igjen kan ønske nye sykepleierstudenter velkommen til studiestart 17. august her på TSH!

– Bedre mulighet til å ta utdanning som sykepleier har det ikke vært i regionen på 12 år. Så søk innen fristen og sjekk gjerne med din kommune om de har utdanningsstipend du kan søke på, anmoder May Tove Dalbakk.



Fakta

Tynset studie- og høgskolesenter

- Fra 1. januar 2020 eies TSH av kommunene Alvdal, Folldal, Os, Rendalen, Tolga og Tynset, med sistnevnte som vertskommune.
- Etablert i samarbeid med Høgskolen i Hedmark og Sør-Trøndelag i 2001, og har siden vært tilbyder av høyere utdanning i vår region i samarbeid med andre utdanningsinstitusjoner
- Nærmere 2500 studenter har tatt en høyere utdanning ved TSH, hvilket tilsvarer 10 % av regionens befolkning!
- En ansatt i 100 % stilling
- TSH har tilbudt studier innen sykepleie, vernepleie, grunnskole- og førskolelærere, ingeniør, IKT, økonomi, ledelse, påbygg regnskap og rådgivning, arkiv og samlingsforvaltning, samt ulike etter- og videreutdanninger
- Samarbeidsavtale med Høgskolen Innlandet
- Samlokalisert med NØVS i 2017

Kommunen tilrettelegger for videreutdanning

Å legge til rette for at ansatte kan kombinere videreutdanning mens de er i arbeid er svært viktig for Tynset kommune. Tilbake får man økt kompetanse i dyktige og motiverte ansatte.

Tekst: Elisabeth Espeland og Ingrid Eide / Ingrafo
Foto: Elisabeth Espeland / Privat



– Uten velvilje fra ledere og arbeidsgiver hadde det ikke vært mulig å gjennomføre et masterstudie på to år, sier sykepleier Elisabeth Espeland, som i 2019 tok en masteroppgave innen smerte og palliasjon.

I 2013 ble hun ansatt som nyutdannet sykepleier i Tynset kommune. Her startet hun ved Rehab, som nå er Kortid Kongsheim med 10 plasser. Det er mange ulike pasientgrupper innom Kongsheim, og det er behov for bred kompetanse. Her er personell med videreutdanning i kreft, geriatri, psykiatri og diabetes.

– Jeg har spesielt vært interessert i å lære mer om smerte og palliasjon, forteller Elisabeth, og startet med å ta noen kurs ved NTNU i Trondheim. Dette ga mersmak, og etter klarsignal fra sine ledere, søkte hun opptak på ”Master i klinisk helsevitenskap, smerte og palliasjon” ved NTNU i 2017.

Her forteller Elisabeth om sitt studieløp, som kanskje også vil være motiverende for andre som går med tanker om videreutdanning:

Jeg kunne velge om jeg ville ta studiet på deltid over tre år, eller på fulltid over to år. Planen var å studere på deltid, men da jeg kom i gang ble motivasjonen stor for å klare det på to år. Dette klarte jeg å gjennomføre, men det er ikke å legge skjul på at det har vært to travle år. Jeg jobbet i Kongsheim ved siden av studiet, og fikk permisjon for å reise til Trondheim for å delta i obligatorisk undervisning, og ellers ved eksamener.

Første halve året hadde jeg fire obligatoriske fag med avsluttende eksamener. Dette var fag som helseøkonomi, statistikk, epidemiologi og klinisk forskning. Andre halve året besto av fire fag relatert til smerte og palliasjon.

Jeg var mye i Trondheim det første året, men undervisningen var samlet så jeg hadde undervisning en uke hver fjerde uke. Resten av tiden besto av selvstudium. Andre året besto av å skrive en masteroppgave på 60 studiepoeng. Dette gjorde jeg i stor grad hjemmefra. Da hadde jeg en hovedveileder ved St. Olavs

i Trondheim og Tor Halvor Bjørnstad-Tuveng som biveileder. Jeg hadde stort utbytte av å ha Tor Halvor som veileder. Han har stor kompetanse på smerte og palliasjon, og som tilsynslege i Kongsheim i flere år har jeg samarbeidet med ham der.

Jeg valgte å gjøre en kvalitativ studie, det vil si at jeg måtte samle all informasjon selv, og intervju sykepleiere som positivt stilte opp. I masteroppgaven valgte jeg å fokusere på pasienter som er palliative med hjertesvikt, kols, ALS med flere. Masteroppgaven ble levert våren 2019.

Dette var to lærerike år som har gitt meg mye kunnskap. Målet er å videreformidle kunnskap til kollegaer og kunne gi pasientene best mulig pleie. Med mer erfaring og kunnskap kan man gjøre en forskjell for pasientene. Det er vi som ser pasientene hver dag, hele døgnet og har muligheten til å hjelpe dem i den fasen i livet de er i.

SMIL-tilskudd

Personer som eier en landbrukseiendom kan nå søke SMIL-tilskudd. Det er ikke lenger krav om at en må ha et registrert foretak for å kunne søke om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL). Fra og med 2020 kan også personer som eier en landbrukseiendom søke om tilskudd.

Alle søknader vurderes etter tiltaksstrategien for SMIL i Tynset, utarbeidet i samråd med faglaga og vedtatt av kommunestyret. Se ny tiltaksstrategi fra 2020 på kommunens nettsider. Frist for å søke er 15. mars. Søknader etter fristen blir vurdert etter søknadsdato og midler igjen i potten. Søknad sendes inn via landbruksdirektoratet.no.

Søknaden skal inneholde opplysninger om formålet med tiltaket, beskrivelse av tiltaket, kostnadsoverslag og eventuelle tegninger, kart med mere.

Hva er palliasjon?

Det er aktiv behandling, pleie og omsorg for pasienter med uheldredelig sykdom og kort forventet levetid.

Lindring av pasientens fysiske smerter og andre plagsomme symptomer står sentralt, sammen med tiltak rettet mot psykiske, sosiale og åndelige/eksistensielle problemer.



Å lære matte gjennom programmering var tydelig svært motiverende for 6. klassingene ved Tynset barneskole

Nå skal kidsa lære koding i skolen

Fra høsten innføres nye læreplaner skolen. Programmering blir nå en del av fagene matematikk, naturfag, kunst og håndverk og musikk.

Tekst: Kjell Olav Høistad / skolekontoret og Ingrid Eide / Ingrafo

Foto: Ingrid Eide / Ingrafo

Argumenter for at elever skal lære programmering knyttes gjerne til ferdigheter som vil bli etterspurt i det 21. århundre, til næringslivets behov for kompetanse i framtida og forståelse av hvordan et stadig mer digitalisert samfunn fungerer. Utviklingen i det teknologiske samfunnet utfordrer måten vi lærer på, og hvilke kunnskaper og ferdigheter som etterspørres.

40-timers kurs for lærere

Skolene i Nord-Østerdal har over tid hatt fokus på programmering, og ønsker å møte godt forberedt når nye læreplaner innføres til høsten. Gjennom Vitensenteret Innlandet og "Lær kidsa koding" har det blitt arrangert samlinger med kurs i programmering for lærere og skoleledere. I år gjennomfører 25 lærere fra skoler i Nord-Østerdal 40-timers kurs i programmering. Kurset består av tre dagssamlinger med arbeidskrav mellom samlingene. I mellomperiodene har lærerne praksis på egne skoler.

Super:bit

For å gi skolene ytterligere starthjelp, tilbyr de regionale vitensentrene skolene deltakelse i et prosjekt som kalles super:bit. Super:bit er dagskurs for lærere som underviser på 6. trinn, elevbesøk i skolene og utstyr til programmering. Skoler som deltar får klassesett med blant annet micro:bits og bit:bots. Dette er små programmerbare datamaskiner og robotbiler. Utstyret gjør det enkelt og morsomt å lære programmering. Lærerkurset ble avholdt i januar. Nå har Vitensenteret nettopp vært på besøk til 6. klassene i kommunen. Tynset har også søkt og fått tilskudd til kjøp av programmeringsutstyr fra "Den teknologiske skolesekken". Dette utstyret brukes i samarbeid med Tynset Teknolab. Kursholder og veiledere kommer fra Vitensenteret Innlandet på Gjøvik.

I Nord-Østerdal har dere kommet langt, mener Eirik Ditlevsen Gaarde, kursleder og pedagog hos Vitensenteret Innlandet. Skolesamarbeidet dere har i regionen er viktig både for organisering av arbeidet for slike som oss, men også for forankring ved den enkelte skole, og i den enkelte lærer. Det merker vi på lærelysten hos elevene!



TYNSET STUDIE- OG
HØGSKOLESENTER

Studietilbud høsten 2020 ved Tynset Studie- og høgskolesenter

Bachelor sykepleie Tynset

Deltid, 180 SP, 4 år
Samlingsbasert

(Sjekk ut med egen kommune om eventuell stipendordning for studenter)

Årsstudium i bedriftsøkonomi

Deltid, 60 SP, 2 år

Årsstudium i organisasjon og ledelse

Deltid, 60 SP, 2 år

Økonomi og administrasjon

Påbygging på årsstudiet
i bedriftsøkonomi
Deltid, 60 SP, 2 år

Påbygging i regnskap og økonomirådgivning

Påbygging på årsstudiet
i bedriftsøkonomi
Deltid, 60 SP, 2 år

**Søknadsfrist for alle
studietilbudene er 15. april 2020**

Les mer og søk på www.tynsetsh.no

Informasjonsmøte
om bachelor sykepleie Tynset,
25. mars kl. 18.00 ved
Tynset Studie- og høgskolesenter

Hva er Senter for voksnes læring?

Ved NØVGS i etasjen over Tynset studie- og høskolesenter, finner vi ”Senter for voksnes læring”.

Tekst og foto: Ingrid Eide / Ingrafo



Signe Vingelsgård Rugtveit er koordinator ved Senter for voksnes læring i Nord-Østerdal

Kort sagt er dette et tilbud for veiledning og kompetansevurdering hovedsakelig for voksne over 25 år, som ikke har fullført videregående skole, som har såkalt voksenrett. Det må imidlertid understrekes at veiledningstilbudet gjelder alle som ønsker studieveiledning, ikke bare de som har såkalt voksenrett.

Senter for voksnes læring er felles organisert med det som i Oppland kalles karrieresenter, med egne karriereveiledere. I ”gamle” Hedmark er denne ressursen imidlertid tilknyttet videregående skoler. Arbeidet med å se på en felles organisering av Senterne for voksnes læring og karrieresenterne i ”gamle” Oppland er nå i gang i forbindelse med sammenslåing til det nye Innlandet fylke.

Signe Vingelsgård Rugtveit er koordinator i Nord-Østerdal i 50% stilling. Oppfølging av deltagere, kontakt med arbeidsgivere, realkompetansevurdering og veiledning, og koordinering av voksentilbudet ved skolen, ligger innenfor koordinatorens oppgaver. En typisk oppgave å veilede voksne til raskeste vei til fagbrev.

La oss illustrere et eksempel: En som har jobbet som ufaglært helsefagarbeider i mange år ønsker å ta fagbrev. Hvis man har mye erfaring så er én vei å få en vurdering av kompetansen man har opp mot læreplanene i helsearbeiderfaget, en såkalt realkompetansevurdering. Kommer man fram til at kompetan-

sen til vedkommende kan likestilles med hele læreplanen, kan personen meldes direkte opp til fagprøve.

En annen vei er at hvis personen har minst 5 års bred dokumentert praksis, kan personen selv melde seg opp til fagprøve. Det krever først en 5 timers skriftlig teorieksamen og vedlagt dokumentasjonen av praksis, som fagavdelingen i fylket vurderer. Dette kalles praksiskandidatordningen.

Fagbrev på jobb

”Fagbrev på jobb” er en annen og relativt ny ordning og et ledd i arbeidet for å styrke fagopplæringen. Dette kan man si er arbeidsgivers ordning. Kravet for å gå opp til fagbrev i en slik ordning er at man har et arbeidsforhold og minst et års praksis. Vedkommende får en realkompetansevurdering og kartlegging av hva man mangler av teoretiske fag og praksis på ulike områder. Dette gjøres av ressurs nedsatt av fylkeskommunen. Deretter er det i utgangspunktet arbeidsgiver eller arbeidsplassen som skal stå for opplæringen.

En viktig samarbeidspartner og kontaktledd ut mot næringslivet er Fagopplæringskontoret for Fjellregionen. Fagopplæringskontoret er lokalisert på Røros, og eies av næringslivet i regionen.

Slik Senter for voksnes læring nå er organisert, blir noen av tjenestene utført her lokalt,

og noe via telefon og videomøter med Karrieresenteret på Hamar. De har også en Karrier patrolje som jevnlig kommer nordover. Rugtveit ønsker seg et totaltilbud i Nord-Østerdalen. Det vil føre til et større fagmiljø å spille sammen med.

– Mitt nettverk er på fylkesnivå. Med et typisk spørsmål som ”hva skal jeg bli”, må jeg henvise til Karrieresenteret på Hamar, forteller Rugtveit, som eksempelvis har mange henvendelser fra fremmedspråklige som enten er introprogrammet, er ferdig, eller hoppet av fordi de har det travelt med å komme i arbeid. En halv stillingsressurs er en liten ressurs tilegnet dette samlede arbeidet. Mye tid går til veiledning, og det blir lite tid til saksbehandling.

Fakta

Voksenopplæringscenteret har ansvar for introduksjonsprogrammet for fremmedspråklige og gir grunnskoleopplæring.

Senter for voksnes læring gir veiledning og tilbud om videregående opplæring, fagbrev og generell studiekompetanse for ALLE voksne.



Det tredje kullet i studiet "Grovforbasert husdyrproduksjon for fjellandbruket" ved Storsteigen på Alvdal startet opp høsten 2019 med tilsammen 14 studenter (3 var ikke tilstede da bildet ble tatt)

Utdanner fremtidens fagfolk

– Naturbruksutdanningen og fjellandbruksstudiet ved Storsteigen er nødvendig og viktig for at Innlandet skal kunne ta en nasjonal posisjon i det grønne skiftet, sier rektor ved Storsteigen VGS Eivind Aaen.

Tekst: Ingrid Eide / Ingrafo
Foto: Oddvar Austbø / Storsteigen VGS

Her utdannes fremtidens fagfolk for et bærekraftig og nytenkende landbruk. Viktig er det også å poengtere at her kan elevene velge et "grønt studie" på videregående nivå ved å kombinere naturbruk og studieforberedende retning. Det er fortsatt svært mange som ikke er klar over denne unike muligheten til å kombinere yrkesfag og studieforberedelse.

Fra 2015 har Storsteigen VGS i samarbeid med Fagskolen Innlandet kunnet tilby et studie skreddersydd for fjellandbruket. "Grovforbasert husdyrproduksjon for fjellandbruket" er videreutdanning for agronomer som går ut på å fordype seg i produksjon av grovfôr og beitebruk, storfe og sau. Målgruppa er nåværende og framtidige gardbrukere, ansatte i rådgivningsapparatet og fagarbeidere i fjellandbruket over hele landet.

Oppgaver legges opp slik at studentene tar utgangspunkt i og utvikler sitt eget bruk gjennom å sette den daglige driften i system. Studiet er et nettbasert deltidsstudium over to år med samlinger en gang i måneden. Det tredje kullet startet i høst og her deltar nå åtte menn og seks kvinner med en gjennomsnittsalder på cirka 30 år.

Ifølge en rapport fra Ruralis er Hedmarksbønder av de høyest utdannede i Norge. 60 % har høyere utdanning ut over videregående skole, mens det i Oppland ligger på 48 %. For Fjellregionens del gjenspeiler dette også det øvrige høye utdanningsnivået blant befolkningen i regionen.

Skolen samarbeider tett med næringslivet gjennom bedriftsbesøk, gjesteforelesninger og i ordinær undervisning. Lærerkrefter kommer fra Storsteigen og landbruksmiljøene rundt, som Norsk Landbruksrådgivning, Tine, Nortura, NIBIO, Vekstra, samt forskere og veterinærer.

Aaen er enig med både Dalbakk og Rusten (se egen sak om TSH og Senter for voksenes læring) i at det er fordeler å hente for de ulike studieinstitusjonene i regionen ved å styrke samarbeidet. Ikke minst gjelder det erfaringsdeling, kompetanseutvikling og verktøy rundt digital undervisning, men også samarbeid om forelesere.

– Vi har helt sikkert også mange felles problemer og utfordringer som vi kan diskutere, lære av og kanskje løse i felleskap, mener Aaen.

Hva er fagskole?

Fagskole er yrkesrettet høyere utdanning, som ikke krever generell studiekompetanse. For å være relevant søker til agrotekniker må man ha fullført naturbruk ved videregående skole eller ha minst 5 års relevant erfaring, såkalt realkompetanse. Fagskolen Innlandet, som er blant landets største fagskoler, startet med å tilby studier innen landbruk først 2013. I dag tilbys flere ulike desentraliserte etter- og videreutdanningsstudier innenfor landbruket gjennom Fagskolen Innlandet.



Fagskolen
Innlandet

www.fagskolen-innlandet.no

Vaner som forebygger smitte



Papirlommetørkle

foran munn og nese beskytter andre når du hoster eller nyser. Kast lommetørkleet etter bruk. Vask så hendene.

Bruk albukroken

når du må hoste eller nyse og ikke har papirlommetørkle tilgjengelig.



Vask hendene

ofte og grundig, spesielt når du har vært ute blant folk.

Hånddesinfeksjon

med alkoholholdige midler er et godt alternativ når håndvask ikke er mulig, for eksempel på reise.



Vinter og virus

Den fine kvite tida er her, i alle fall på Tynset. For store delar av resten av landet har det ikkje vore kvit vinter, men grå, svart og med bår bakke.

Tekst: Tor Halvor Bjørnstad-Tuveng , kommuneoverlege
Illustrasjon: Pixabay

Når dette magasinet går i trykken antas samfunnsutfordringa av koronavirus å være kjent for dei fleste. Koronavirus er ei gruppe virus som har navnet sitt på grunn av små kroner, latinsk «coronas» på overflata. I november-desember 2019 fann kinesiske legar eit nytt virus av denne typen. Viruset dukka opp hjå ei gruppe menneske med symptom på lungebetennelse som ein kunne knytte til eit marked i Wuhan i Kina, der det vart solgt og slakta levande dyr.

Viruset kan muligens stamme frå flaggermus, men har gjennom endringar i arvemateriale blitt sjukdomsframkallande hjå menneske. Ved til dømes fugle- og svineinfluensa har ein sett den samme mekanismen, og i seg sjølv er ikkje dette noko uvanlig oppførsel for eit virus. Dessverre har viruset eigenskapar som gjer det godt egna for ein epidemi, eller pandemi som det heiter når sjukdommen brer seg over store geografiske områder. Desse eigenskapane er i hovudsak smitteform og smitemåte. I dette ligg det at viruset smitter via dråpesmitte og kontaktsmitte (det smitter lett). Fram til dags dato ser vi ei gradvis spredning av viruset frå Asia og til europeiske land og Norge. Det praktiseres av mange land strengt smittervern, og spredninga har difor skjedd svært sakte.

Folkehelseinstituttet estimerer dødligheita av viruset til å ligge mellom 0,5 og 2 %, og viruset er mest risikabelt for eldre og dei som allerede har ei helsevekkelse. Det finnes ingen eigen behandling eller vaksine mot dette viruset, men det er signalisert at dette jobbes hardt med å få på plass. Imidlertid finnes det beredskap i samfunnet til å hjelpe pasientar som blir alvorlig sjuke (sjukehus, intensivbehandling) og dagens levestandard vil i stor grad beskytte oss med straumbasert varme, innlagt vatn, telefonisk forbindelse, moderne samferdsel og ambulansetjeneste. Samfunnet i 2020 er svært mykje betre rusta til å takle ein slik pandemi enn vi var til dømes i 1918 ved Spanskesjuken.

Det er sannsynlig at vi vil måtte forhalde oss til risiko for smitte av koronavirus over lengre tid. Som ei direkte følge av dette må vi tenke meir på kvarandre. Så lenge ein ikkje har vaksiner eller spesifikk behandling må vi kikke i den historiske skuffen for virkemiddel til å bekjempe ein pandemi. Då er godt smittervern heilt sentralt. Ein ser i aukande grad tiltak som legg begrensing på samling av folk og reiser. Det ein les om i mediene frå andre stader kan på eit tidspunkt bli aktuelt også på Tynset.

Tiltaka i smittervernet er ei solidaritetsdugnad for å beskytte personar som står i fare for

å utvikle alvorlig sjukdom av koronavirus. Eit anna punkt som også er viktig er god og trygg informasjon til befolkninga. Det er sterkt anbefalt å forhalde seg til kjelder som kvalitetsikrer informasjonen. Folkehelseinstituttet og NRK er gode kjelder til informasjon. I tillegg vil vi frå kommunen også gi ut informasjon enten på heimesida, sosiale medier eller som pressemeldingar til lokalpressa. Våre råd vil være kunnskapsbaserte og bygges på dei erfaringar ein gradvis gjer seg om koronavirus og tiltak som er effektive for å begrense utbredelse. Med den kunnskapen vi har om viruset i dag kan vi fortsatt berolige med at dei fleste kan forvente ein mild sjukdom og at tiltaka gjerer for å verne dei dette kan bli alvorlig for.

Kommunen tar i aller høgaste grad koronaviruset på alvor. Vi har gjort forberedelsar på ein eventuell pandemi frå starten av februar. Veke 10 satte også kommunen krisestab for å intensivere forberedelsane. Sjå oppdaterte råd om koronavirus og pressemeldingar på heimesida til Tynset kommune.

Så til slutt det som er aller viktigast: Husk god handhygiene!!

Tid for planlegging



Foto : Ingrid Eide / Ingrafo

Hvert fjerde år, i forbindelse med kommunevalget, legger Regjeringen fram nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for å fremme en bærekraftig utvikling i hele landet.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet vedtok sine nasjonale forventninger til kommunal og regional planlegging i 2019. Regjeringen har vektlagt fire satsingsområder:

- Å skape et bærekraftig velferdssamfunn
- Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning
- Å skape et sosialt bærekraftig samfunn
- Å skape et trygt samfunn for alle

Regjeringen har også bestemt at FN's 17 bærekraftsmål skal være grunnleggende for samfunns- og arealplanlegging.

På bakgrunn av disse forventningene skal alle kommuner utarbeide og vedta en kommunal planstrategi senest ett år etter at det nye kommunestyret er konstituert. Formålet er å klargjøre hvilke planoppgaver kommunen bør starte opp eller videreføre for å legge til rette for en ønsket utvikling i kommunen.

For å vite hvilke oppgaver man står overfor, er det viktig å kartlegge hvor man står- det er umulig å ta ut kompasskurs om du ikke vet hvor du er, eller, hvor du vil, for den del!

Formannskapet i Tynset kommune vedtok å starte arbeidet med Kommunal planstrategi for perioden 2020-2023 i januarmøte 2020.

I denne prosessen skal vi først sette søkelys på hva vi har, og hvilken sannsynlig utvikling vi står overfor i neste fireårsperiode. For å kunne gjøre dette er det en del faste variabler vi skal vurdere:

- **Befolkningsutvikling** – herunder antall beboere, aldersfordeling, tilflytting, integrering
- **Folkehelse** – utvikling i tettsted og grender, boligutvikling, utdanning, sysselsetting
- **Næringsliv** – herunder arbeidsplasser, og muligheter for å skape nye, økonomisk utvikling
- **Miljø og klima** – hvordan går det?

Vi er en del av Fjellregionen, som er en del av Innlandet og Trøndelag, et handelssentrum, og en kommune som påvirkes av ytre faktorer som vi kan gjøre mer og mindre med.

Men: Hvordan har vi det? Det er et relevant spørsmål. Hva vil vi bevare, og hva vil vi endre? Vi har fått et nytt kommunestyre, der engasjerte mennesker er valgt til å styre, etter sitt valgprogram. Hva vil de vektlegge i neste fireårs-periode? Det er vanskelig å prioritere alt, det økonomiske grunnlaget kan tilsa at vi er nødt til å prioritere, og da bør vi ha en felles

og omforent forståelse av hvor vi står – og hvor vi vil – og da vil retningen gi seg selv om du legger kompasset rett vei på kartet.

Det er en spennende jobb vi står overfor, - og du kan bidra gjennom at planstrategien med status- og utfordringsdokumentet skal ut på høring. Er du enig i det som står der? Uenig? Bruk dine kanaler, og være med på å lage et godt og demokratisk samfunn, der alles stemmer skal bli hørt, og der de politisk valgte skal ta stilling til det som innbyggerne i kommunen står for.

Husk den vedtatte visjonen til Tynset kommune: Tynset for alle! Her er også du og dine meninger tatt med!

Planstrategien skal vedtas innen et år etter at det nye kommunestyret er valgt, det vil si innen oktober. Følg med og kom gjerne med tilbakemeldinger til dokumentene når de skal ut på høring.

Vennlig hilsen
Erling Strålberg
Rådmann



Bru reis deg!

6. mars var en merkedag for arbeidet med den nye Neby-brua.

Foto: Ingrid Eide / Ingrafo

Da kom de to siste tårnene og kabler på plass. Hver av kablene veier 800 kilo. Da trengs det hjelp til løft og montering. Støhlen Entreprenør AS stilte med sin største kran på 80 tonn, og både stor og liten tynseting syntes det var spennende å følge arbeidet og se brua ta form. Barnehagen på Egga la dagens utflukt til Neby.

”Brugeneral” Trond Kletvang opplyser at alt ligger i rute til åpningen 16. mai. Startskuddet for vårdugnaden går 20. april, og dugnadslister for alle områder settes opp i disse dager. Veier og stier skal ryddes, og bruområdet skal pusses til åpningen. Dette skal bli det nye praktområdet på

Tynset som binder Neby og sentrum sammen. Åpningen 16. mai skal selvfølgelig skje vannveien, med robåter, flagg og musikk på Glomma som normalt renner stille som en flod forbi Neby.

– Men her kan det også bli skikkelig isgang og vårflom. Derfor må vi ha backup, forsikrer Kletvang, som har mange åpningsballer i lufta.

Han anmoder tynsetingene og andre til å ”prøvekjøre” bunad og finstas allerede 16. mai ved å bli med og sette en flott ramme rundt åpninga av Nebybrua.

Meråpent bibliotek

I løpet av våren 2020 vil Tynset bibliotek bli et meråpent bibliotek.

Det vil da være mulighet til å levere, låne og bruke bibliotekets lokaler fra kl. 9.00 til 21.00 alle dager. I et meråpent bibliotek får brukerne tilgang til biblioteket med lånekort og PIN-kode uten at bibliotekpersonalet er til stede. Dette gjør at biblioteket kan tilby innlevering, utlån og bruk av biblioteklokalet utenom åpningstid. Tilbudet om å få tilgang til meråpent vil gå til alle over 18 år. Undersøkelser viser at både besøks- og utlånstall øker med et slikt tilbud, som betyr bedre utnyttelse av midlene som brukes. Men det viktigste med meråpent er økt tilgjengelighet til en verdinøytral møteplass og større fleksibilitet for innbyggerne i kommunen.

Mulighet for selvbetjening er en forutsetning for løsning med meråpent bibliotek. Låneren låner og leverer inn på utlånsautomater. Meråpent er en mer-tjeneste, ikke en erstatning for betjent åpningstid, noe som ligger i navnet. Vi er bevisste på at den personlige kontakten, formidlingen og servicen over skranken er svært viktig, og skal opprettholde de betjente åpningstidene slik de er. Alle skal fortsatt få gode svar. Biblioteket skal være både kvalitet, tilgjengelighet og trivsel.

Tynset legekontor fornyer seg

Legekontoret skal pusse opp og utvide lokalene i Tynset rådhus. Kontoret flyttes da til midlertidige lokaler på Tjønnsenteret. Flytting skjer i løpet av våren. Nærmere dato for flyttingen vil bli annonsert på hjemmesiden tynsetlegekontor.no. Informasjon om parkering for pasienter vil bli opplyst om senere, da dette ikke er avklart ennå.

Lokalene på Tjønnsenteret er mindre tilrettelagt for legekontorets tjenester, så det blir litt trangbodd der. De skal gjøre det de kan for å opprettholde samme tjenestenivå de har pr. dags dato, men pasienter må regne med noe venting.

Pasienter skal bruke hovedinngangen til Tjønnsenteret når de skal på legekontoret. Legekontoret håper alt skal gå så smidig som mulig, og håper på forståelse for de ulemper det måtte påføre deg som pasient.

Midlertidige besøksadresse blir:
Tylldalsveien 1, 2500 TYNSET

Telefonnr. endres ikke: 62 48 51 60

Åpningstider

Tynset legekontor påska 2020

Legekontoret tar kun i mot øyeblikkelig hjelp i påska. Medisinbestilling og blodprøver blir ikke foretatt.

Mandag 6. april og tirsdag 7. april:
Kl. 08:00 - 15:00

Telefontid:
Kl. 08:00 - 11:00 og 13:00 - 14:00

Onsdag 8. april:
Kl. 08:00 - 11:00

Telefontid:
Kl. 08:00 - 11:00

Øyeblikkelig hjelp utenom kontortid
Legevaktssentralen tlf. 116117

Vi ønsker alle en riktig god påske!

Tynset helsestasjon har flyttet

Helsestasjonen har fått nye lokaler i Kompetansesenteret (næringshagen) i Aumliveien 4 C. Postadresse er som før: Torvgata 1, 2500 Tynset.

Telefon: 970 92 012

Telefon jordmor: 477 98 853
(tilstede mandag og torsdag)

Vaksinering ved utenlandsreiser

Det er viktig å beskytte seg ved reiser til ikke-vestlige strøk. Kontakt gjerne helsestasjonen for informasjon om anbefalinger for ditt reisemål. Ta kontakt i god tid før reisen, da noen vaksiner må bestilles.

Telefon vedrørende vaksiner:
488 93 870

Hva skal jeg bli når jeg blir stor?

De fleste 10. klassinger stiller seg dette spørsmålet. Noen har kanskje bestemt seg for videre skolegang og studieretninger når de starter på det siste året i grunnskolen, mens andre er i sterkt villrede.

Nå har årets 10. klassinger tatt et valg og foreldre, venner og andre har vært rådgivere og støttespillere gjennom høsten og vinteren. Men hvordan jobber skolene konkret med rådgiving? Mahnaz Moayeri er rådgiver ved Tynset Ungdomsskole kan fortelle at de starter opp med rådgiving og individuelle samtaler fra tidlig på høsten i 10. klasse. Veiledning skjer også i grupper for å øke både motivasjon hos elevene.

Foreldremøter er viktig for å informere og gjøre foreldrene kjent med rådgiverne og deres rolle. Høsten 2019 ble det også arrangert et flerspråklig foreldremøte med tolk for 9. og 10. klasser fra hele regionen. Det ble informert om det norske utdanningssystemet, valg for videregående skoleløp og om søknadsprosess. Foreldrene ble delt i 10 grupper med tolker på ulike språk. Nord-Østerdal videregående skole deltok på møtet sammen med foreldre fra Tolga, Røros, Tynset, Alvdal og Rendalen. Dette ble for mange viktige opplysninger, og skolene fikk mange gode tilbakemeldinger fra deltakere som fikk økt kunnskap og



Rådgiver Mahnaz Moayeri. Arkivfoto: Ingrid Eide / Ingrafo

forståelse om det norske skolesystemet og utdanning.

– I løpet av høsten får alle 10. klassinger en utprøvningsdag ved videregående skoler, både i regionen og fylket. I januar organiserer vi en orienteringsmøte på Tynset ungdomsskole, hvor de tre videregående skolene i Fjellregionen presenterer sin skole og sine yrkesfaglige og studieforberedende utdanningsprogram, forteller Mahnaz.

– Alle elever og foreldre skal kunne delta på alle presentasjoner, og få mulighet for å stille spørsmål. Tiden fra januar og fram til søknadsfristen går ut 1. mars, benyttes til individuelle samtaler og møter med foreldre og elever som ønsker det.

Talentstipend for ungdom

Tynset kommune deler årlig ut et talentstipend til ungdom i alderen 15-25 år som satser innenfor en kunstnerisk uttrykksform.

Det deles ut ett stipend per år og stipendprisen er på 20.000 kroner. Hensikten med stipendet er å oppmuntre den som får stipendet til videre utvikling innenfor sin uttrykksform.

Kandidater til stipendet må selv søke, og søknaden skal inneholde CV eller beskrivelse av hva søkeren har jobbet med innenfor sin uttrykksform, målsettinger for videre utvikling innenfor uttrykksformen og en plan for hva stipendet skal brukes til.

Juryen legger vekt på at søkeren har en konkret plan for hva stipendet skal brukes til. Det er derfor viktig at dette kommer tydelig fram av søknaden, med et budsjett for det som er tenkt gjennomført for stipendpengene. *Søknadsfristen for 2020 er 1. mai.*

Søknad sendes til postmottak@tynset.kommune.no eller per post til Tynset kommune, Kulturkontoret, Rådhuset, 2500 Tynset. Spørsmål om stipendet kan rettes til kultursjef Beate Hjertager, tlf 90619060, epost beate.hjertager@tynset.kommune.no.

Vedtekter for talentstipend for ungdom:

1. Formålet med stipendet er å oppmuntre unge talenter innenfor kunstneriske uttrykksformer som musikk, dans, teater, litteratur, film eller billedkunst, til videre utvikling
2. Stipendet kan utdeles til ungdommer i alderen 15 – 25 år
3. Stipendet utdeles etter søknad. Søknaden skal inneholde en CV eller beskrivelse av hva søkeren har jobbet med innenfor sin uttrykksform, hva målsettingene er for videre utvikling innen uttrykksformen, en begrunnelse for hvorfor søkeren ønsker stipendet, og en plan for hva stipendet skal brukes til. Det legges ved dokumentasjon av noe søkeren har gjort, f.eks. ved hjelp av lydfil, bilder, film eller tekster
4. Tildelingen avgjøres av en jury bestående av en kulturskolelærer for billedkunst, kulturskolelærer innenfor musikk, kulturskolelærer i dans, leder Ttrafo, biblioteksjef og kultursjef. Kultursjef er juryleder
5. Juryen legger fram sin innstilling for formannskapet til vedtak
6. Tildelingen skjer i tilknytning til et relevant arrangement

Utvidelse av kommunens avløpsnett

Gjennom prosjektet "Opprydding i spredt avløp" 2012-13 ble det bekreftet at det er mange enkelt anlegg rundt Tynset sentrum ikke oppfyller EUs vanndirektivskrav. Norge har gjennom dette direktivet forpliktet seg til å forbedre vannmiljøet i alle landets vannforekomster. Avløpsdirektivet stiller krav om at all tettbebyggelse har avløpsnett for avløpsvann. På Tynset er ikke kravene til rensing oppfylt, samtidig som grunnforholdene stort sett ikke er egnet for infiltrasjon av avløpsvannet. Derfor må avløpsnettet rundt sentrum utvides.

Full utbygging av alle områdene som nå skal skje vil samlet koste mellom 15 til 20 millioner kroner og vil øke antallet abonnenter med 100-110.

Utbyggingsrekkefølgen fastsettes slik:

- Bygda, Oldertroa - Neverrøsta, ca. 30 abonnenter
- Bangmoen, 30-35 abonnenter
- Nord øst for Motrøkrysset (Mellom rv 3, fv 30 og fv 715), 33 abonnenter. Her fornyes kommunens vannledningsnett samtidig
- Kjæring, sør for fv 681 fra Østre Brekkvei og vestover, 11 abonnenter

Fra et kommunestyrevedtak helt tilbake i 2015 ble det bestemt at anleggene bygges ut av kommunen og hver nye abonnent betaler 80.000 kroner i anleggsbidrag i tillegg til tilknytningsgebyret. Prinsippet skal være likt anleggsbidrag for alle områdene. Anleggsbidraget

kan prisreguleres. I brukerrådets møte kom en fram til noen viktige prinsipper for en slik utbygging:

- Total tilkoblingskostnad må ikke overstige kostnadene med utbygging av septikanlegg
- Likhetsprinsippet må legges til grunn og gjelde alle de aktuelle områdene
- Kommunen kan ikke ta hele kostnaden, abonnent dekker 2/3-deler
- Kommunen står for utbyggingen
- Må prioritere utbyggingsrekkefølge etter forurensningsgrad i området eller fra vist interesse. Bangmoen og bygda bør prioriteres

Kostnader for den enkelte abonnent blir:

- Anleggsbidrag for andel av hovedledningen, fritatt for mva.
- Tilknytningsgebyr 20.000 kroner med tillegg av mva.
- Kostnader til stikkledning fram til det enkelte hus

Tilknytningsgebyret for nytt abonnement, er den nye abonnentens andel i eksisterende ledningsnett og renseanlegg. Vedtatte retningslinjer for krav om tilkobling til offentlig vann- og avløpsanlegg legges til grunn ved utbyggingen.

Kompetanse - viktig og mangfoldig!

Kompetanse er et begrep som benyttes flittig, og vi er alle enige om at det er utrolig viktig. Men hva betyr det egentlig? "Å være i stand til" eller "et totalpotensiale som en person har for å yte og utvikle seg" er viktige stikkord. Ergo handler kompetanse om mye mer enn bare å sitte på skolebenken å motta teoretisk undervisning.

Det sies at kompetanse er distriktenes store utfordring. Det er en sannhet med store modifikasjoner. Jeg mener kompetanse er hele Norges utfordring, ikke bare distriktenes utfordring, men dessverre brukes små kommuner som skrekkeeksempler på at det er vanskelig å rekruttere, selv om dette egentlig gjelder alle kommuner, store som små. Store kommuner sliter også med tilstrekkelig kompetanse, men ikke fordi de ikke har tilstrekkelig søkere på listene, men fordi de blant annet har slitasje pga stor turnover. Ergo: Alle kommuner har utfordringer på dette i perioder innenfor enkelte områder.

Etableringen av Norsk helsearkiv ble av mange sentrale politikere dømt nedenom og hjem fordi de ikke hadde troen på at arkivet skulle få tak i tilstrekkelig kompetanse. Der tok de grundig feil. Søkerlistene var lange med godt kvalifiserte folk. Og alle stillinger er nå besatt med høyst kompetente og dyktige folk.

Samtidig vet vi at regionen selv er god på å produsere fremtidig arbeidskraft. Vi har flott ungdom med gode skolerresultater og en svært liten del av våre ungdommer dropper ut av skolen. Dessuten har vår region et høyt utdanningsnivå. Mange av våre ungdommer

reiser ut i kortere eller lengre perioder slik det naturligvis bør være, men heldigvis kommer mange av dem tilbake som voksen med bagasjen ytterligere oppfylt av ulike kompetanser.

Jeg mener dette beviser at kompetanse ikke er et problem for distriktene som enkelte påstår. Men det gir derimot distriktene en mulighet. En mulighet til å kunne vinne enda flere innbyggere og arbeidsplasser på sikt, hvis vi lykkes med å legge til rette for mer utdanning, riktig og mer fleksibel utdanning, og hvis vi kan bidra til å sette flere i stand til å fylle en viktig rolle i arbeidslivet. Da handler det også om individuelle tilpasninger, bedre oppfølging og mer praktisk læring, for å nevne noe.

Flere arbeidsplasser og bedrifter i vår region har et potensial for vekst og kan ansette flere, hvis de får kvalifisert arbeidskraft. Dette gjelder for eksempel innen regnskap, IT og entreprenørvirksomhet for å nevne noe.

Derfor må vi ha fokus på å bidra til at vår region i størst mulig grad får tilgang på den kompetansen som regionen trenger, og da må vi ha ekstra utdanningstilbud og oppfølging nær der folk bor.

Derfor er vi nå blant annet i gang med en satsing ved Tynset studie- og høyskolesenter. Målet er å tilby enda flere studier, som det offentlige og næringslivet i vår region har behov for. Og det første konkrete eksempelet er tilbud om bachelor i sykepleie (deltidsutdanning over 4 år) som skal starte til høsten. Spådommer sier at sykepleiere er ei yrkesgruppe som vil bli svært etterspurt i lang tid fremover. Samtidig har jeg selv lang erfaring innen yrket



Foto : Ingrid Eide / Ingrafo

og vet at det er et utrolig givende yrke, så da håper jeg mange griper fatt i muligheten og er klar for å søke sykepleierutdanning ved vårt lokale studie- og høyskolesenter. Løp og søk!

Men i tillegg til å tilby flere utdanningstilbud, må det også jobbes iherdig i kommunene og i statlige etater for å legge til rette for å få flere inn i arbeidslivet, slik at vi i større grad også kan benytte de folkene vi allerede har. Tynset har et mangfold av mennesker med ulike ressurser. Det er derfor viktig å bidra til at alle får benyttet sine ressurser til glede for fellesskapet.

Så la oss alle jobbe sammen for kompetanse som setter enda flere i stand til å yte og utvikle seg innenfor det potensialet man har. Det er positivt for absolutt alle!

Vennlig hilsen
Merete Myhre Moen
Ordfører



Kommune-Kari

Hun er nyansatt på Servicetorget og er en "Chatbot". Det vil si at det er en virtuell robot som skal gi informasjon om Tynset kommunes tjenester. Du møter Kari med en gang du åpner forsiden til kommunen. I starten er Kari under opplæring, men svarer så godt hun kan. Dersom hun ikke kan hjelpe deg ennå, kan du fremdeles bruke hjemmesidens søkemotor. Kari oppgraderes kontinuerlig og vil etter hvert inneholde tusenvis av svar. For å gjøre henne best mulig trenger vi innbyggernes hjelp, så gi oss gjerne tilbakemelding.



Trenger Tynset en egen sentrumsforening?

Ja, mener representanter fra næringsliv og handel, utbyggere, entreprenører og enkeltpersoner med interesse for utviklingen av Tynset sentrum.

Tekst: Bernt Robert Hansen, næringskonsulent
Foto: Thorbjørn Liell / Ingrafo

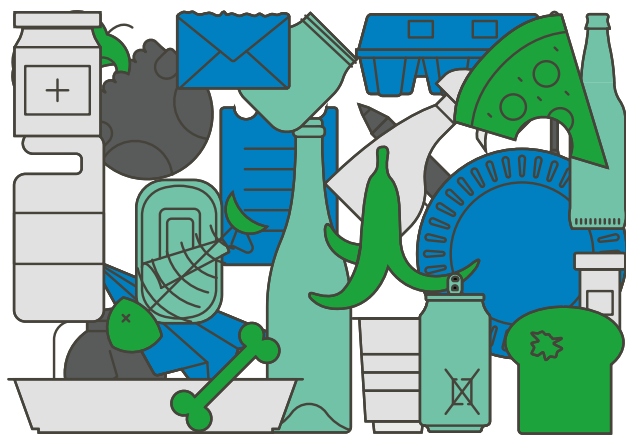
Tynset kommune inviterte til innspillmøte med dette temaet 26. februar. Fra Tynset kommune deltok ordfører Merete Myhre Moen og rådmann Erling Strålberg. Konklusjonen ble at kommunen skal være ansvarlig for å nedsette en arbeidsgruppe med formål å etablere en slik sentrumsforening. Arbeidsgruppen skal blant annet ta stilling til arbeidsform og forslag til vedtekter for en sentrumsforening, hvem kan være medlemmer, kontingenter osv.

Fra kommunens side er det ønskelig med en bredt sammensatt og nøytral instans som kan gi innspill til kommunen. Kommunen skal selv være medlem på lik linje med andre i en slik sentrumsforening. Det er medlemmene i felleskap som skal bidra til utviklingen, uten at kommunen har ansvar for framdriften i dette arbeidet. Foreningen bør ha en ansatt person som sørger for kontinuitet og framdrift. Målet er å gjøre sentrum av Tynset til et mer enn en gjennomfartsåre, men et attraktivt sted å oppholde seg, for å både fastboende og tilreisende.

For å oppnå målet om et mer attraktivt sentrum må det offentlige og private ta et felles ansvar. Sti-prosjektet og nye Neby bru er et meget godt eksempel på et slikt positivt samarbeid, og et eksempel til etterfølgelse av videre utvikling av sentrum. En sentrumsforening bestående av både det offentlige, næringsliv og private bygger også videre på prinsippene for BID-prosjektet (Business Improvement District, se omtale i magasinet nr. 4/2016, side 10). Dette prosjektet stoppet opp da fylkeskommunen sa nei til videre interregionale samarbeid med Scandinavian Heartline. Oppussing av torget, beplantning, skilting og egen nettside for Tynset (Opplev Tynset) er eksempler på hva som kom ut av dette prosjektet.

Tynset sentrum har stort utviklingspotensial. Det var stor enighet om blant møtedeltagerne. Særlig fokus bør det være på innfallsportaler, eksempel Kongsveien.

– Her burde skjemmende hus vært fjernet. Kanskje kan Kongsveien, med utgangspunkt i Rambø og Kongsveien 5, bli en kultur- og gallerigate, foreslo ordføreren.



Avfall er ikke bare restavfall.

Når vi som bor i Fjellregionen kildesorterer mer og bedre, sikrer vi at ressursene blir en del av kretsløpet.

Les mer om den nye ordningen som starter i september på **www.fias.no**

FIAS

Miljøspalten



Sykle til jobben 2020

Tekst: Hilde Irene Aanes, avd.ing. i Plan byggsak geodata
Illustrasjoner: Shutterstock

Vi skriver februar, og vi er allerede godt i gang med planleggingen av "Sykle til jobben" anno 2020. Dette årvisse arrangementet kommer igjen, vår etter vår. Like over påske starter vi registreringen av vår fysiske aktivitet for å komme i form etter vinterdvalen!

Nytt av året er at vi utvider konseptet til å gjelde hele kommunen! Tynset kommune bidrar sammen med Norges Bedriftsidrettsforbund til å dekke deltakeravgift, slik at også DU kan melde deg på sammen med de andre i *din* bedrift, gjerne som et lag!

I løpet av 9 ukers kampanje vil du kunne kjenne at det skjer noe merkelig – økt aktivitet fremmer alskens helse, både fysisk og psykisk. Og du vil bidra til økt trafiksikkerhet, om du har mulighet til å la bilen stå og trække deg på jobb! Bor du for langt unna til å gå eller sykle til jobben? Ikke no' problem! Da må du bare ta aktiviteten igjen på kveldstid – en sykkelturn, fottur, vedhogst, støvsuging med svettefaktor kan også være ditt bidrag! Her er det ingen fasit. Det er du selv som definerer hva du regner som din fysiske aktivitet!

Redusert bilkjøring til og fra jobb reduserer skadelige utslipp, og bidrar til et bedre lokalmiljø med mindre støy og støv fra veitrafikken.

Sjekk ut hjemmesiden www.sykletiljobben.no, registrer deg som deltaker i Tynset kommune, få med deg flere og etabler gjerne lag! Ei sporty jakke med logo designet i refleks vil kunne prøves og kjøpes i forkant av aksjonen. Følg med på Facebook-siden til Tynset kommune og Sykle til jobben-bloggen for info om når den blir tilgjengelig.

Trenger du service på sykkel før sesongen starter? Ta med sykkel til Alvdal-Tynset Sport eller Sport1, som kan foreta service på sykkel din!



Spekematfestivalen

Festivalen går av stabelen 12. - 13. juni. Den vil etter planen sette preg på hele sentrum av Tynset, men selve festivalarenaen blir på Torvet.



Lindita og Valon Salihu ønsker å utvikle Norsk Spekematfestivalen til regionens beste matfestival. Arkivfoto: Ingrid Eide / Ingrafo

– Vi ønsker at Spekematfestivalen skal tilhøre tynsetingene, sier Valon Salihu, som så en fare for at Spekematfestivalen kunne forsvinne fra Tynset. For én krone kjøpte Tynset Hotell "Norsk Spekematfestival" av kommunen. Sammen med kona Lindita har han jobbet med planer for festivalen som nå begynner å ta form.

Lokal og regional mat og musikk står i fokus, og ikke minst skal aktiviteter for barn og ungdom få stor plass i programmet. Kokkekamper for både barn og voksne er et eksempel. Og kanskje dukker det opp en og annen kokkekjendis. Restaurant- og matfag ved Nord-Østerdal videregående skole er invitert til samarbeid. Valon ønsker at elevene her skal være en del av festivalen, da det også handler om rekruttering. Barn og unge skal se, smake og lære hva som er god lokal mat

– Nå må vi alle i tett samarbeid bruke denne muligheten for å skape årets festival på Tynset, sier Valon, som ser en gylden mulighet for å kunne utvikle en matfestival for hele regionen. Men han vil bygge stein på stein.

– Vi starter fra bunn igjen. Vi tynsetinger har mye å lære av rørosinger og tolginger når det gjelder å skape gode levedyktige arrangementer, sier Valon Salihu.

Tynset kommunes kulturpris

Formannskapet i Tynset har vedtatt at Tynset kulturpris deles ut i 2020. Hvem som tildeles årets kulturpris avsløres 23. mai i forbindelse med Alvdal Tynset Janitsjarkorps' vårkonsert. Fjorårets prisvinner var avdøde Kai Findahl.

Bokbad

Tynset bibliotek

Mandag 4. mai 2020 kl. 19.00

Einar Duungen Bøhn: MENINGEN MED LIVET



I boka Meningen med livet tar filosof Einar Duungen Bøhn leseren med på en filosofisk reise hvor han forsøker å gi svaret på gåten over alle gåter; Hva er meningen med livet? Vi har alle stilt oss dette spørsmålet en eller annen gang i livet, og det har kommet mange forslag til hva det hele handler om. Hva vi er her for, og hvorfor vi fortsetter dag ut og dag inn? Duungen Bøhn mener det finnes en mening med livet som er den samme for alle, og at han har funnet svaret på gåten. Svaret er kanskje enklere enn du kan forestille deg ... Svaret får du ved å delta på bokbad på Tynset bibliotek 4. mai kl 19:00. Underveis blir det innslag fra Monty Pythons "Meaning Of Life" og musikkinnslag med sanger Heidi Tronsmo m. fl.

Bokbader: Glenn Erik Haugland

Komponist Glenn Erik Haugland har nylig bosatt seg i Sivildalen. Han har vært mangeårig leder for Norsk Komponistforening, lagt ned et stort arbeid for barn og ungdom, og i tillegg kombinert et heftig politisk engasjementet med et høyt produktivitetsnivå. Han har skrevet over 150 verker, 13 operaer, og ble i 2004 nominert til Nordisk råds musikkpris for kammeroperaen Hulda og Garborg. Nasjonaloperaen i Nederland produserte i 2011 sin egen versjon av Glenns barneopera "PoY!". Glenn har skrevet for alle de store orkestrene i landet i tillegg til Den Norske Opera.

Dette bokbadet er et samarbeid mellom Tynset bibliotek og TronTalks, en helt ny musikk og filosofifestival, som skal gå av stabelen på Tynset 8. august i år. Glenn Erik Haugland er initiativtaker, og har fått med seg navn som filosofen Henrik Syse, sosialantropologen og forskeren Thomas Hylland Eriksen, politisk kommentator i VG, Tone Sofie Aglen, slagverkensemblet SISU, hundeslederkjører Sigrd Ekran med flere for å snakke om viljestyrke.



Foto: Privat

Kinokafé i to etasjer

Kinofoajeen får et ansiktsløft. Den er liten og trang, og blir nå utvidet ved å innlemme roterommet og lageret ved siden av Veslesalen.



Fornøyde kinomedarbeidere kan ønske publikum velkommen til en "ny" kinofoajé, og et spennende kinopåske-program. F.v. kinomedarbeiderne Daniel Grindflek og Jon Sigurd Fagervik, kinosjef Trond Bjørnstad og løsarbeider og potet, Else Nyheim. Foto: Ingrid Eide / Ingrafo

I den "nye" foajéen kan kinopublikum nå drikke kaffe i to etasjer. Dette bidrar til en mer sosial ramme rundt kinobesøket. Utbyggingen gjøres av elever ved Nord-Østerdal videregående skole (NØVGS).

– En vinn-vinn-situasjon, vi får større sosialt området, og elvene får et praktisk oppdrag, sier kinosjef Trond Bjørnstad.

– Vi samarbeider med NØVGS der hvor vi kan på slike ting, da vi vet at det fra skolens side settes pris på å få slike oppdrag. Elevene har også tidligere utført arbeid i Veslesalen ved å gjøre amfiet brattere.

Det blir lydisolert mot Veslesalen, og det vil bli gjort sikkerhetsmessige tiltak for rømningsvei. Også Veslesalen blir fornyet med mer komfortable og "eksklusive" seter. De gamle er fra da bygget sto ferdig i 1988. Siden det nå blir bordplater mellom hvert sete, blir antall sitteplasser reduseres med ca. 10 seter. I et oppjustert lokale skal nå kinopublikum ønskes velkommen til et "oppjustert" kinoprogram med økt utvalg av flere og mer spesielle forestillinger. Ombyggingen skal etter planen være ferdig til påske, den store kinohøytiden.



Mulan
Premiere 25. mars 2020
Eventyr / familiefilm
Lengde: 1 t. 55 min.



Trolls - Verdensturné
Premiere 27. mars 2020
Familiefilm / animasjon
Lengde: 1t. 30 min.



The Light of my Life
Premiere 27. mars 2020
Drama
Lengde: 1 t. 59 min.



Bølle i trøbbel
Premiere 3. april 2020
Animasjon / barnefilm
Lengde: 1 t. 17 min.



Onkel
Premiere 3. april 2020
Drama
Lengde: 1 t. 46 min.



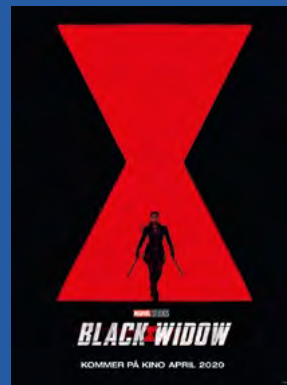
The New Mutants
Premiere 8. april 2020
Action / grosser / sci-fi
Lengde: 1 t. 39 min.



Min bestefar er en alien
Premiere 17. april 2020
Eventyr / familiefilm / sci-fi
Lengde: 1 t. 18 min.



Petter Kanin hopper hjemmefra
Premiere 24. april 2020
Familiefilm / animasjon (6 år)
Lengde: 1t. 40 min.



Black Widow
Premiere 29. april 2020
Thriller / eventyr
Lengde: 2 t.

Se fullstendig program med tider og priser på plakater,
i aviser, i kulturhusfolderen og på www.tynsetkino.no

Billettsalget starter en time før forestilling

Telefon billettsalg: 62 48 52 03



Torsdag 2. april kl. 18.00

Fåset skole: "Løver fra Fåset"

Musikk av Elton John, orig. lyrikk av Tim Rice.

Medvirkende: Fåset Musikklag og Bendik

Smedåsgjelten Qvam m/band.



Lørdag 4. april

Jazzklubben: Bendik
Qvam og Anders Lillebo

To av dagens mest
fremtredende talenter i
norsk folkemusikk med
opphav Fjellregionen.

Fredag 17. april kl. 18.00

Erik Mogeno: Familieshow

10 år er gått siden buktaleren Erik Mogeno kom
på 2. plass i Norske Talenter, og bestemte seg for å
leve av underholde som buktaler.



Lørdag 18. april kl. 19.00

Riksteaterets "Sult"

Hamsuns klassikere er blitt teater!

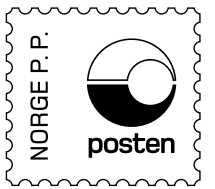
Fredag 24. april kl. 19.30

Teater Innlandet: "Møt meg ved morgengry" av
Zinnie Harris. Co-produksjon: Teater Innlandet
og Nationaltheatret. Med Ine Jansen og Ingjerd
Egeberg. Regi ved Terje Strømdahl.

Scenografi: Sveinung Rudjord Unneland og

Borghild Rudjord Unneland

Komponist: Mari Kvien Brunvoll



Returadresse: Tynset kommune, Servicetorget, Torvgata 1, 2500 Tynset

Lørdag 25. april kl. 12.00

Barnas verdensdager

Søndag 26. april kl. 19.00

NØSO: Konsert Grieg

Program med musikk av Edvard Grieg.

Dirigent: Tormod Knapp.

Medvirkende: Mannskoret LJOM og elever fra
Nord-Østerdal videregående skole

Torsdag 30. april kl. 18.00

Konsert med Geirr Lystrup, Geir Otnes og sønn
Lystrup. Den kulturelle Spaserstokken

Lørdag 9. mai kl. 19.00

Brydalen/Finstad sanglag + Trio Q
Grand Prix-låter

Lørdag 23. mai

Vårkonsert: «Verden rundt»

Fredag 5. juni

"Fremmed fugl"

Et samarbeid mellom komponist Glenn
Erik Haugland (Studio O), Tynset barne- og
ungdomsteater og kulturskolen

Lørdag 13. juni kl. 12.00

Vårkonsert. Seniorskoret med gjester

Tirsdag 16. juni kl. 18.00

Teatralis' vårforestilling "Jungelsafari"